

НАРОДНА СКУПШТИНА

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ О РАДУ СРПСКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ЗА ВРЕМЕ СКУПШТИНСКОГ РАДА

ПРЕТПЛАТУ ПРИМА

КРАЉЕВСКО-СРПСКА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

ЦЕНА ЈЕ ЛИСТУ:

ЗА СРБИЈУ 6 ДИП. МЕСЕЧНО

ОД ЈЕДНОГА ВРОЈА 0.40 ДИП.

ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ ПОШТАНСКОГ САВЕЗА 15 ДИП. МЕСЕЧНО

УРЕЂУЈУ СКУПШТИНСКИ СЕКРЕТАРИ:

Ранко Петровић, Доброслав Ружић, Љуб. П. Ђирић.

Број 133

ПОНЕДЕЉАК 22 АПРИЛА 1891

Година I

100 САСТАНАК

20 Марта 1891 године у Београду.

ПРЕДСЕДАВАО ПРЕДСЕДНИК

Димитрије Катић

СЕКРЕТАР

Љуб. П. Ђирић

(НАСТАВАК)

(Зајам за војне потребе: М. Лешјанин)

Дакле наше муниције ако не може бити боље, од оружја суседних држава које нас окружују, онда треба да је бар у доброту њиној равно; — ово је потребно у толико пре, што су наше суседке многољудније, па ако имају још и савршеније оружје, онда смо пропали. Стога, ни најмање не сме да вас смете господо, посланици, то што каже г. Р. Тајсић. Ми треба да се само окренемо око себе по Европи, па ћемо видети да су све европске државе, како велике тако и мале, тако рећи до зуба наоружане. Ко нам може гарантовати да ћемо и неколико месеци а камо ли неколико година у миру остати и да ћемо имати времена да се са оваквим средствима, као што је овај прирез од 6 пара, постепено наоружамо и спремимо; ми треба да будемо спремни свагда и у свако доба у онолико у колико се то и највећим напорима може да постигне. Господо, забавља нам је све друго ако ми не гледамо да одржимо вазда нашу војну снагу на оној висини своје спреме, како она у датој прилици сигурно може рачунати на победу над непријатељима.

На основу свега овога ја сам за зајам и молим Народну Скупштину да га изволи усвојити.

Господин Радисав Митровић рече: „па пушке су набављене“. Ја и сам знам да су неке пушке набављене, али нека г. Митровић каже, да ли су те пушке плаћене и да ли неће бити потребе да се те пушке плаћају. Г. министар војени напомену да није довољно да имамо само пушке за пешадију, јер не може се само са пешадијом борити противу непријатеља, који има још и артиљерију и коњицу. Као што знате ми артиљерије имамо само за редовну војску; нама треба тако исто наоружати бар I позив са артиљеријом. Откуда ћемо то да набавимо кад се ограничимо само на оно неколико стотина хиљада динара, што од тога приреза добијемо. Неће нам нико ништа под тим условима дати, и онда нам не остаје ништа друго, него да учинимо зајам па да тежину тога задужења поднесемо не само ми, него синови и унуци наши.

Ја сам, дакле, као што сам и мало пре доказивао за то, да се овај зајам одобри.

Богосав Поповић — Да је поштовани посланик Ранко Тајсић обишао све крајеве у целој Српству, те да види како тамошњи народ очекује помоћ од нас слободних Срба и како пиште и јаучу сваки час, ја мислим, да би одобрио одмах овај зајам. Ја могу толико да кажем: докле год се цело Српство не ослободи, докле не би могао бити противан дугу за оружја српске војске. Кад знамо, да се све државе непрестано оружјају и спремају, зашта се онда не би и ми спремали? Кад знамо да је Танаско Рајић жртвовао свој живот за топ, зашта онда не би ми могли да жртвујемо 10 милијона за наше наоружање? Кад знамо, да се све државе непрестано оружјају; кад би наступио рат, а ми не би били спремни, онда би грех био на оне, који не одобравају овај дуг. Ја то не могу да дозволим. Ја сметрам за дужност да замолим г. г. посланике, да приме овај предлог, јер овај дуг није нов, него онај који смо ланске год. одобрили по 6‰ на непосредну порезу. Народ жели оружје: жели да се спреми; моји су бирачи казали ми, кад сам им рекао, да је донет закон за 6 пара на динар приреза и да хоћемо да задужимо са 10 милијона: „ми не жалимо за то“, ниједан није био противан.

Ја молим Народну Скупштину да прими овај предлог, јер ће се наша војска брже спремити.

Јован Николић — Кад би се овај закон тражио ма за какву другу цел, онда бих се ја придружио предговорницима, који су говорили против овог предлога, али пошто знам, да се овај зајам тражи за наоружање и спрему наше војске, онда треба свакојачко одобрити овај зајам, јер ми не смемо остати неспремни кад се обазремо на друге државе, које се непрестано спремају; треба и ми да будемо на опрези. Господо предговорници, који су говорили против овога предлога, као главни разлог наводе то, да смо ми одобрили прирез од 6 пара на динар за набавку оружја. Та, господо, тај прирез не износи више од 600.000 дин. годишње, и ми би морали да чекамо 16 година, па да њиме постигнемо суму од 10 милијона, а ја држим, да за 16 година не можемо да останемо неспремни, јер не знамо ни за годину дана шта може бити. Стога дакле треба овај предлог да усвојимо те да будемо спремни и наоружати, како би могла наша војска у сваком тренутку да одговори своме, позиву свом великом задатку.

Тома Јовановић — Господо, ја мислим, да као народни посланик не смем никад бити противан наоружању наше војске, јер на њој је сва наша будућност, али кад немамо своју готовину, а ово је крајња нужда, онда треба да се задужимо и осигурамо, да ово мало што имамо сачувамо, да га непријатељ не отме. Јер није давно било, сви знамо српско-бугарски рат како се је онда постидио српски војник, који никад није уступао, који се борио са отоманском царевином 50—60 година, те је основао ово мало државе без ичије помоћи, али то је изчезнуло од пре неколико година код наших патријота, који су нас до-

вели до оног положаја што нисмо били наоружани. Ја знам да смо у време тога рата имали доста оружја а то су биле „Маузер Кохливе“ пушке. Кад је отпочет рат, ја сам послао два брата у рат, а и сам сам био коморчија. Кад су већ Бугари осетили да је нама нестало барута, они су дигли чак и болничаре, наоружали их, и пошли на нас. Ја знам, кад су дошли у Јелашницу близу Врање, било је тамо нас 4.500 војника, нисмо имали ни два фишека. Ми смо депошом јавили и мислим да ту депешу г-министар може да нађе. Тражили смо од мајора Вуковића, да нам да бар 100 фишека да чувамо магацине, али он нам је рекао, да ни то не сме да одвоји. Не може се казати, да је народ крив што се није спремио, него су криви они, који су земљом управљали; како су могли да спреме пресовано сено по 35 пара дин. кило; како су могли да спреме пасуљ и да га доносе из Маџарске, то је онда било за то, да се чине диферације и да се на томе заради, а на баруту се не може толико да заради, јер фабрика поднесе рачун. Ја хоћу још ово да кажем, да баш ми, ако нисмо ништа измакли од Бугара, Бугарин се није тукао са српским народом, он још није видео како се Шумадинац баца на бајонет, али видиће то кад тад. Бугарска се тукла са 25 хиљада наше војске, која је била од Врање до Видина. Да је један војник имао 6 пушака, па да једну на другу настављају не би их могао сагавити. Тај је рат вођен да се Србија осрамори. Ми смо имали 120.000 пушака кашикара и 24 милијона фишека у крагујевачкој фабрици, али није се смело да разда оружје народу. За тај је рат крив онај, који је тај рат огласио и овако нас постидео.

С тога ја не би био противан овоме зајму, ма од куд да се набави новац; више да не будемо постиђени, јер ако дође други рат, то ће бити одсудан — на живот или смрт. Треба чекати непријатеља, где има толико слобода и права. Мени су мој деда и отац причали а и ја сам читао многе историје, да су наши стари били велики јунаци. Ја мислим да треба да одобримо овај зајам, али да се за тај новац не купује пресовано сено, него оружје, те да можемо да се одупремо непријатељу, који нас је са свију страна опасвао, јер Бугари и њихови емигранти једнако се шире по ст. Србији и Македонији, да тамошњи српски народ побугаре, и да униште српске обичаје, који су се од пада царства српског на Косову до данас сачували, па још и то, у Врању је, господо, био развијен, толики бугаризам преко њихових пропагандиста, да су били успели доста велики број наших Срба — Врањанаца да побугаре, а народу је досадило било турско варварство толико, да су они пристајали, да се ослободе од турског варварства на макар их и Американци ослободили. С тога ми не смемо бити неспремни и равнодушни, те да гледамо на Стару Србију и Македонију, како Бугари сваког дана све више шире по њој Бугаризам, а оном народу је све једно, само да се ослободе турског ropства. А сетимо се ми оне изреке народне „ко раније и пре девојци, ономе и девојка“, тако ће бити и са ст. Србијом и Македонијом, ако ми будемо спремнији и заузимљивији, наша је и била и биће.

С тога сам за то да се одобри овај зајам од 10 милијона, само да се не купи за тај новац пресовано сено и пасуљ из Горње Маџарске, као што је куповала напредњачка влада за време нашег рата са Бугарима, а за ово дело, нека се стиде они који су тада управљали судбином ове земље. (Одобравање једногласно).

Михајло Поповић — Мени се чини да решење овога питања лежи у ономе што ми хоћемо да постигнемо. Сумње нема да ми хоћемо оружјем да се бранимо од наших непријатеља и кад би до нас стојало кад ћемо имати посла с тим непријатељем, онда бих ја потпуно разумео да ми треба овакав зајам правити и да ми се треба одмах потпуно наоружати или не. Али ми господо, из искуства нашег и из искуства осталих народа, знамо да то питање не лежи у нашим рукама кад ћемо имати посла с непријатељем. Ми можемо имати посла са њим, онда кад се најмање надамо и кад то стоји онда долази овај логички закључак: кад не знаш, када ћеш имати посла с непријатељем, онда мораш у свако доба бити спреман. Друга излаза нема. (Одобравање).

Г. Јоксим Павловић који је мало пре гласао против овога зајма, и који ме је својим гласањем изненадио, ово

приликом морам да се послужим оном старом изреком старих Римљана: „ако хоћеш мира спремај се за рат“. И према овоме, од куда може неко да гласа против овога зајма. Дакле као што рекох ми морамо бити свакога часа спремни и то се хоће овим зајмом да постигне да се као што мало пре рекох, употреби на куповање оружја, те да се боље наоружамо. Ми смо лане донели један закон да се удари прирез на народ за наоружање. И сад хоћемо да на основу тога приреза закључимо један зајам; овим се не удара нов прирез на народ, никакве се жртве од њега не траже и кад је тако онда какав разлог може да буде против овог зајма. Противу овога зајма споменут је само један разлог, па се каже: оружје се усавршава. Узећете, вели, једну систему, а сутра ће се изнаћи боље системе и њоме ће се морати да замени. Пи лено, господо, ми морамо увек имати савремена оружја и ако се држимо те логике, онда ми нећемо имати никада ни једну пушку, ако ми гледамо на то, што се оружје усавршава. Јер данас ће изаћи једна система, а сутра ће нека боља итд. и кад би ми чекали на најсавршенију систем, онда као што рекох ми не би имали ни једне пушке. Закључак је дакле овај: ми морамо бити увек спремни јер никаква евентуалност не стоји од наше воље него од прилика. Чак не стоји и то да се морамо обзирати на наше материјално стање. Не, ми морамо да водимо рачуна о одржању онога с киме можемо имати посла; морамо водити рачуна о наоружању наших суседа а на првом месту Бугара. Бугари су прошле године на што боље одржање одредили суму од 24.000.000 динара и они су ту целу суму утрошили, а ове године одређена је сума од 20.000.000 динара. Кад они овако раде, онда ће мо ми бити најбољи пријатељи Бугара, ако не одобримо овај зајам. Ја мислим, да би ми били најбоље патриоте онда, ако се и ми спремимо онако као што се и они спремају.

Ја сам дакле да се овај зајам усвоји. (Одобравање).

Арсеније Проконијевић — Прошле године ја сам без икаква устезања гласао за прирез од 6 пара динарских, да се покупи од народа те да добијемо 10.000.000 динара на наоружање, али сам и ја рачунао као Ранко Тајсић да ће се тај прирез употребити једино за наоружање и да ће се моћи са њиме подмити најјужнија потребе, тако да се не мора правити зајам од 10.000.000 динара да се наједанпут наоружамо. Ја у колико сам приметно из говора г. министра војног, видео сам, да ми баш у толикој мери не оскудевамо у оружју и да смо прилично са оружјем снабдевени и изгледа ми према његовом говору да би се ове најјужније потребе могле подмити са мањом цифром а не са зајмом од 10.000.000 динара. Разлог Ранка Тајсића опривдан је што вели, кад би узели оружје за 10 милиона динара, ово ће после 10—20 година постати неупотребљиво и непотребно према новом оружју исто тако, као што данас стоје пушке гарабили према острагушама. Ја бих пре гласао да се на народ удари прирез три пута више а то је 18 пара динарских годишње, него ли да се учини један зајам од 10 милиона динара и да се на тај зајам илаћа интерес за 20 година. Г. Лешјанин обарајући разлоге г. Ранка Тајсића, мени изгледа да је тим самим потпомогао мишљење Ранка Тајсића, јер он рече да у земљи мора бити увек такво оружје које је савремено и које имају противници наши, јер вели ако немамо тако савремено оружје, онда ћемо од њих бити побеђени у свакој прилици. Ја се са њиме у томе слажем и кад ти разлози стоје, онда допета ми не би требали од један пут 10.000.000 дин. да утрошимо за само оружје; кад ћемо после 10 година морати опет да правимо зајам од 10.000.000 дин. једн ће до тога доба наравно изаћи друго савршеније и савременије оружје. Ја бих чак дао и ову суму кад би изашао пред Скупштину г. министар војни и казао отворено да је земља наша слабо снабдевена са оружјем. (Чује се: то не сме да се каже). Кад би дакле то он овде пред Скупштином изјавио, онда бих ја гласао за тај зајам, да се наша сва војска наоружа, како треба. Али кад то не стоји, онда и ја рачунам. мисли што рачуна и Ранко Тајсић да би сума од 1.200.000 дин

била довољна годишње и да подмири ову потребу за наоружање, и да не чинимо нов зајам.

Дакле из тих разлога: што би се овим прирезом могле да подмире најужније потребе војне; што не би морали да плаћамо интерес на овај зајам, и што рачунам да би имали боље и савременије оружје кад се не би од један пут набављало, — ја ћу гласати за предлог Ранка Тајснћа.

Милан Ђурић — Молим вас браћо, устао сам по други пут да поново кажем неколико речи о овој ствари, да ме поново чујете, јер сматрам ову ствар као врло важну. Питање се овде пред нас не меће хоћемо ли ми да имамо државу српску; хоћемо ли ми да живимо својим животом или не ћемо? Ја знам, да нико од вас не би желео да нема своју државу, и да не живи својим народним животом. Па кад хоћете да имамо државу српску онда треба да имате војску и земаљску одбрану. Није главно број војске, него је главно са каквим је оружјем та војска снабдевена и са оним што јој треба. Војсци су потребне добре пушке, топови, коњи, запреге, одело и све што је потребно. Па шта се овде тражи? Тражи се зајам за наоружање и да се набаве све војне потребе. Један од посланика позива министра војног да нам овде јавно и отворено каже да Србија нема оружја, па тек онда да одобри зајам. Ја мислим, господо, да је ово једна ствар такве природе, која не сме да се каже. То је исто као и каква тајна у кући, јер кад би то казао онда би сами издали нашу снагу непријатељу, који хоће да сазна снагу свога противника. Кад би знали нашу војну снагу и страну онда би они увек били сигурни да ће нас победити. Ја не само што бих био за 10.000.000 дин. да се допуну војничка спрема, јер верујем, да Србија од кад живи својим политичним животом, утрошила је на наоружање више од 100 милијона дин. за спрему па и ова ће се сума од 10.000.000 дин. да употреби на ову цел; јер Србија живи од 80 година и она треба да се спрема онако исто као и суседи, јер они немају већа права од нас на своју будућност и на своју историјску задаћу.

Један од поштованих другова а чини ми се баш поштовани пријатељ Ранко рече, на Сливници смо страдали што је водио рат Краљ Милан, а није се питао народ. Али господо, није тако, не пита се данас је ли водио рат Краљ Милан или његови министри, него се каже Србија је побеђена. Ја сам онда био у туђини и оплакивао сам пораз мога народа и помињао сам у себи, камо среће да смо дали и шаком и капом, па да је погнуло и 20.000 наших јунака, само да нисмо дали да се нама претме престиж наш и понизи понос народа нашег. Дакле не стоји никако то више да поједине личности одговорне су за нашу недаћу, него одговорна је цела земља, а доказ томе наћи ћете у историји светској. Народ француски био је силан и моћан на његову реч ослушкивало се и у Петрограду и у Берлину и у Бечу. Дошла је Германија која је и Наполеона оборила са престола Наполеон је пао, за то што га француски народ није волео, али над његом не приписује се само његовој личности, него се приписује целом француском народу. Услед неповерења између Наполеона и народа, Германија је успела лакше да победи француску војску. Такав исти случај био је и на сливници са краљем Миланом и српском војском. Али француски народ и ако је претрпео такав пораз он жуди и спрема се да опет поврати себи онај престиж, који је имао. И кад тако ради један велики француски народ онда шта остаје за нас мале. У животу народа има и славних часова и тешких прилика. Таква једна тешка прилика задесила нас је прошлог рата, ну, ја и ако сам противник оцима, који су ратом руководили противу Бугара, не могу никад дозволити, да су они повели тај рат у тој цели да Србија буде понижена, него опет у цели да Србија своју моћ распростре и одржи оно место на Балканском полуострову, које јој по историји и припада.

Били смо поражени, али не вели бадава народва изрека: „војна је срећа променљива“. Па шта нам сад налаже патриотизам и интерес земље? Налаже нам да се спремамо и да у једном часу покајемо погинуле наше јунаке и да уверимо и пријатеље и непријатеље српског народа да је Србија прва

на Балканском полуострову, да она неће да вређа туђе интересе, али да она хоће да очува не само своја стечена права, него да брани и своја историјска права, да брани задужбине славних царева и краљева наших, да брани тековине наших славних Немањића о чије су су се пријатељство оимали толики народа у ередњем веку. Врло лепо рече г. Михајло Поповић: не стоји до нас, није у нашој руци кад ћемо повести рат, али стоји до нас да се спремамо и да будемо спремни и готови, кад нас изазову светски догађаји не само да бранимо интересе и част своју, него да покажемо старо своје јунаштво, и да покажемо да водимо рачуна о свој браћи нашој, да се покажемо да смо као наши стари јунаци, који су залагали своју главу на бојном пољу и своју децу за славу српског имена. И ми смо у истом положају у ком наши стари јунаци, и ми треба са посланички клупа да покажемо исту одважност и патриотизам, који су они показивали на бојном пољу. Ако хоћемо да Србија буде наоружана и спремна онда треба да гласамо за овај предлог и не треба ништа да се плашимо од бирача јер њима само и отворено можемо рећи: „Србија треба да је у сваком тренутку наоружана и спремна и зато смо гласали за зајам“. На основу приреза, који је законом одобрен задужујемо се 10 милијуна, да се спремимо и усавршимо, да се народ наоружа, како би у даним приликама био кадар да сачека светске догађаје, који не стоје у нашој руци, а који не стоје ни у руци крунисаних глава, него стоје у руци божијој. А кад стоје у руци божијој онда ми као народ српски треба да смо вољни да очито пред пријатељима и непријатељима народа српског покажемо, да Народна Скупштина не плаши се никаквих жртава, нити хоће да се одрече својих историјских права на земље Немањића, у којима српски народ живи, где се слава слави, и уз гусле јаворове пева славна прошлост Обилића, Немањића, Југовића и других српских витезова, па ма се од ње тражило, још 100 милијона, још 100 хиљада јунака, као што су наши преци били. Ви се сећате господо, како су нам причали наши дедови о догађајима ослобођења Србије, ви знате господо, да су онда жене и девојке, кад су њихова браћа изгинула скакале у Мораву и тамо тражиле спаса у валовима Мораве поносу и образу српском, да не би робовале и наслађавале непријатеље свога рода и отачаства. И данас кад се од нас тражи одобрење овога зајма, нити би било мудро ни политички, а држим да и нема ни једнога међу нама, кад мете руку на срце и кад погледа на прошлост и са тврдом вером у будућност, да Србија треба да буде пијемонт потлаченог српства, да неће гласати за овај зајам. У томе треба да смо смо сложни, и без разлике странака треба да се покажемо сви одушевљени, да је Србија достојна да буде чувена и виђена, и да је кадра да изврши свој историјски задатак. С тога ја држим да Скупштина са највећом вољом треба да одобри овај зајам, који се тражи на основу приреза 0'06 дин. који је Скупштина одобрила још прошле године. (Одобравање. Чује се: да се реши).

Министар војни Р. Милетић. — Није овде реч, господо, о укупној нашој спреми или неспреми оружјем, на против Србија није никада била спремна у оружју него данас, нити су икад све категорије њене војске биле снабдевеније у таквој мери с таквим оружјем, као што су данас. Није овде реч ни о томе хоће ли се приступити наоружању са новим пушкама са бездимним барутом. Не, то су питања, која потребују времена па да се реше, али за то треба да су одрешене руке и влади и дотичном министру војном. Хоће ли бели барут дати резултате, који ће олакшати решење неких проблема а са слабијим оптерећењем буџета или ће дати такве резултате да још која сума треба на ту цел да се утроши, то је ствар, која има тек да се реши, али и мимо свега тога ми можемо бити спокојни са данашњим оружјем. Овде, господо, реч је о томе да се извесна потреба војне организације подмири. Војна организација је огромна и оружање, то је један део од сума новчаних, за укупну спрему једне војске. Ја мислила да Скупштина није вољна да улази у детаљну анализу ове ствари. (Чује се: не, не, то ве треба). Ја вам господо, изјављујем моје уверење да смо ми спремни и да нам треба овакав један зајам тога ради да се поуне неке празнине како би дошли до савршеније

спреме. Господо, јер много зависи од тога ратна готовост да у опште војска може свој задатак да испуни. Све ово пак да се постигне ваља да су све чивије на овој огромној машини добре и на своме месту. Дакле треба по свима гранама попунити оно, што оскудева.

Један од г. г. посланика приговорно је томе, што се народу пушке не раздају. Односно другог позива сигурно биће вам познато, да су пушке раздате, а што се тиче раздавања пушака осталим категоријама о томе имам да вам напоменем. После дугог проучавања овог поступка, по свима круговима и војним и научним, ствар је решена овако: с тога што је оружје компликовано и деликатно мора се свакога месеца прегледати и одржавати у исправности, а то може бити, ако је сложено у магацинима и ако пушкар на томе стално ради, јер што год је финије оружје мора му се већа пажња поклањати. Да би се томе доскочило, хтело се приступити грађењу баталјонских магацина, да би се олакшало народу. Заиста мисао је мена, али се не да лако остварити, јер требају гдне суме новаца да се магацини подигну. С тога је се и од те мисли одустало, но ипак сам ја убеђен, да се та ствар може поправити и учинити олакшица народу, да људи нити морају ићи далеко, нити да много дангубе. Ја сам намеран да у систем инструкција за позиве који имају да се вежбају, уведем, да се војници вежбају у близини својих кућа и да на збориштима четним добијају оружје путем коморе, а кад се сврши вежбање, да се оружје односи у магацин и ради очувања и ради оправке, да увек буде у исправности. Дакле и та ће околност стпасти и људи се неће морати мучити да иду далеко и да дангубе. Шта више намеран сам да у систем вежбања уведем друге инструкције, које ће још више олакшати народу, а које ће опет с друге стране, задовољити оне захтеве, који се од војске очекују.

Један је од г. г. говорника поменуо и нашу прошлу војну и ако није сад говор о томе, опет ја сматрам за дужност да бацим у неколико поглед те да ствар буде јасније представљена. Била војска велика или мала, много зависи од тога, како се одржава у њој јединство и у колико се ратна начела набуљдавају у стратeгичким покретима не ратном попришту и тактичким радњама на бојном пољу. Може бити, да је поједини елемент, који је био позван да дигине у својим рукама држи пренебрегао ту своју дужност и није дао отпора тамо, где је требало да да, и тако оствари оно маневрисање и кретање, које одговара и законима логике и начелима ратне вештине; али тим што је била дужност једнога човека не треба теретити све остале, који су својом добром вољом хтели да послуже својој отаџбини. Но и преко тога ћу прећи, пошто је то ствар историје, а један мудар историчар умеће да оцени где су грешке остале. Овде, господо, није реч о спреми целокупној, она је веома велика, она се ради деценијама.

Овде је само реч о оној спреми, што још оскудева, јер војска треба да је спремна тако, да је кадра да врши своје операције и на Марсовом пољу, и у логору и у боју. Да се све пак то постигне морају се на овај начин створити могућности, да једна влада за другом следејући допуњује и продужује један започет рад, — на развоју и усавршењу земаљске снаге.

Да се војска доведе до савршенства и буџет војни и овј зајам веома је мали, а ни година, две и три дана нису довољне, да се то постигне, јер војска је организам, који се непрестано развија и усавршава.

Овде се има на уму једна организација, и хоће да се она усаврши и у њој допуни све оно, што оскудева; а кад је то што се сада тражи, ја мислим, да и господо посланици морају признати, да је циљ, намера, да се усавршује и јача снага земље, која је у војсци оличена, а војска је највећи чувар и садашњости и највеће јемство за будућност; без ње не може се сигурно ни бродом држарним крманити.

Као што сам мало пре рекао, а исто су и друга господо посланика нагласили, јемство данашњих мира и благостање лежи у снази и доброј спреми државе, и све државе, велике и мале, труде се да ту постигну и усаврше. Докле ће војни елемент овако да напредује, то ми још не знамо; докле ће он да обухвата цело становништво и претвара у војску — нама није

познато. Ми се овде повинујемо судбини као и остали народи, али нам дужност налаже, да бацамо поглед сваки пут на готовост војске и, у колико нам у том смислу не достаје, ми треба свим средствима да гледамо, да ту готовост усавршимо и одржимо на висини.

Као што мало пре рекох; ко на овоме штеди у миру, тај ће скупо плаћати у време рата, јер је новац јевтин, али су скупе победе. а за то вашу жењу ваља озбиљно спремити а тим осигурати успех у служби отечеству.

Риста Поповић. — Слушајући дебат у овом питању, рекао би човек да се сада решава, да се усвоји некакав зајам — ново оптерећење. Ово господо, не стоји, ово је питање у начелу решено лањске године. Ви знате да смо ми на један извештан начин и нужности овога зајма обавештени и да смо га решили и вотирали у Скупштини једногласно. Дакле, у опште, о каквом новом задужењу не може бити речи. Једино, што може да се говори сада то је: Хоће ли министар војни да се овласти, да онај прирез, који је лањске године вотиран, употреби одмах, а не да се на њега чека 10 или 12 година, због уштеде од неколико десетина хиљада динара. Или, сматра ли Скупштина, да због такве мале уштеде треба да чека 10—12 година, док се тај прирез покупи на онда да се војска спреми, или ће одобрити да се спрема изврши одмах а кредит да се исплаћује реченим прирезом.

Ја мислим да су неумесни разлози оне, г. г. посланика, која веле: „па ми смо решили, да се наплаћује по 6 пр. дин. приреза годишње па нека се тај прирез покупи“ па тад нека се спрема изврши.

Такви разлози, ако нису из других каквих обзира изнети, они су са свим неоправдани. Ја нећу да говорим о потреби зајма, јер знате на какав смо начин добили обавештај о томе и какви су нам разлози диктирали да ово одобримо. Потреба је већ призната и кредит је у своје време одобрен, само је сада питање: хоће ли та потреба да обистини и да се измири, или ће да се некаквим незгодним решењем да се сама потреба одложи. Ја сам као члан финансиског одбора онда, кад је чл. 8. донесен у Скупштину замишљао овако, како се сада исправља, јер шта је циљ овога приреза, Он ће се наплаћивати све докле, докле се не исплати сума 10,000.000 дин. Тако вели чл. 3 закона о прирезу. И ја то тако разумем, но г. министар вели, да то Скупштина треба јасније да протумачи, јер иначе на основу овога 3. члана не би могао да добије позајмицу. Дакле, ако би чекали 10 или 12 година да се та сума измири купљеним прирезом било би сасвим неумесно, јер може бити после 12 год. потреба ће бити сасвим излишна. Дакле, потреба је била и ми сматрамо да она треба да се подмири и то на овај начин. Но, кад је се видело, да по чл. 3, не може то да се изврши, ми смо поднели овај предлог, да се то протумачи, те да се на основу извотираниог кредита од лањске године може да закључи зајам, који би се исплаћивао прирезом од 6 п. дин. Но, само што смо овде учинили те додали да стопа интереса, не сме бити преко 6⁰/₁₀. Ствар је дакле чиста и јасна и ради тачног тумачења овога члана донесен је овај предлог. Ни онда, кад је овај закон вотиран није било начелне дебате, јер смо сви сматрали да је нужно, да се та потреба подмири и ми смо то сви једногласно усвојили, и ја мислим, да ова Скупштина неће имати разлога, да одбије захтев министра војног, јер као што рекох према чл. 3. та ће се сума исплатити прирезом, а то је било нејасно, и ми садашњим нашим извештајем хоћемо то да исправимо. Сасвим је, дакле, излишан говор о новом задужењу, јер само једино може бити говора о интересу, а мислим да нико неће тврдити, да због тога треба да чекамо 10 и 12 год. да ту потребу подмиримо. Из тих разлога ја мислим да ће Скупштина одобрити мишљење одбора.

Трифун Милојевић — Многа господо говорници говоре о штедњи; ја знам да тај глас лепо звучи, и овде у Скупштини, и по целој земљи, али кад знамо, како стоји ствар у Европи и кад не можемо никад на сигурно рећи: шта нам носи дан, а шта носи ноћ, онда треба да учинимо све, што је нужно, те да смо потпуно војнички спремни. Србија стоји на такој тачци, да мора хоће неће бити потпуно

спремна војнички, и камо среће да нам то не треба. Ми овим што се тражи нећемо никакав пов терет ударити на народ, јер 6 дин. пара приреза од динара непосредне порезе што се даје на наоружање војске гарантује довољно за зајам од 10,000.000, који се жели да учини, као што је то Риста лепо нагласио да ће се овим прирезом моћи плаћати и интерес и отплата.

Ми смо до сад у свакој прилици говорили, како наш народ треба да је спреман војнички, наоружан и т. д., ко год хоће да води рачуна о томе, рачуна негинског, он мора одобрити; јер неће чекати да тражи печеницу у очи Божића он је неће имати, сем ако је украде, он неће допустити, да са свом ствари оклевамо до последњег часа. Ако ми будемо онога дана тражили новац да се спремимо; кад буде куцнуо час, ми ћемо се наћи у једној невољи у једном шкрипцу, бићемо неспремни, као што смо били 1876., 78. и 85. године. Без мотике не иде се на копање но може ићи у шетњу, али и у јесен неће ићи да бере; јер неће имати шта. Што се тиче навода Т. Јовановића он је добро казао, да ово не буде за какво сено Вукашиново, за какав пасуљ и т. д. Али ми смо се ни то постарали и донели смо закон о министарској одговорности и ја сад чикам министра, да учини онако, како је учињено 1885 год. јер ће тада седети на оптуженичкој клупи, изгубиће част и све имање. и на робију. Дакле, ја сам потпуно за предлог већине и за њега ћу гласати.

Панта Срећковић — Никако се нисам надао, да ће ова дебата бити овако дуга, према ланском донесеном закону јер ми смо ову исту ствар лане *једногласно* решили и нико није био против. Овом приликом говори се о раздавању оружја о Сливници и о другим стварима, а мени се чини да је то са свим неупутно. Министар је војни напоменуо о том раздавању оружја, а ја ћу вам да кажем ово, ником није забрањено имати и носити оружје. И ја имам код куће најбољу пушку и леворвер, али никад не могу то сам да очистим, него однесем увек пушкар, те ми он очисти и подмажс. Који је од вас у стању да држи оружје у исправности сам како треба. Ево ја сам питао овде Ђурђа Ђоровића чисти ли пушку он сам, а он ми рече: Богами никад, а ретко и пуцам. Дакле немојте да се варате и тражите оно, што не може да буде. А да рат, који је вођен с Бугарима није вођен како би требало доказ је то, што седе онде други министри, а овде други Скупштинари. Каква је нужа да дође у рат, а нема муниције као што је било на Сливници. Помените се како је ајдук Вељко метао талире у топ, па био Турке. Ратно оружје треба да је исправно и да је барут сух.

Дакле ја вас молим, да о овоме више не говорите, јер је овде питање просто, хоћемо ли овде усвојити прирез од десет милиона или зајам, Сава Величковић је за прирез а и ја би био ако хоћете да покупимо тај прирез или да узајамно одма 10,000.000 па да плаћамо 300.000 дин. годишње интереса. Дакле, то је главна ствар, хоћемо ли прирезом или зајмом да набавимо десет милиона. Другог разговора нема. Ја мислим да овде нема ни једнога, који ће допустити да чекамо непријатеља са тојагама. Дакле, морамо усвојити прирез или зајам. Питање је само, шта је мудрије. Влада налази да је мудрије узети зајам. Ја мислим, да је боље да узмемо зајам, јер требаће нам пара, да сваки човек понесе, кад пође у рат. Пошто се снабдемо с парама, онда се мољамо надати миру за 100 година, али барут треба да је сув и пушка да је исправна. С тога сам за то да ово једногласно усвојимо и даље не говоримо.

Председник — Претрес је свршен, приступамо гласању: гласаће се о предлогу одборске већине, који вам је познат. Ко је за то, да се прими предлог одбор. већине нека седи, ко је против нека устане? (Већина седи). — Оглашујем да је усвојено мишљење одбор. већине.

Изволте чути извештај одбора финансијског о кредиту за преравање земље.

Известилац Милош Марковић прочита предлог министра финансија с мишљењем одбора.

Тома Јовановић — Ја мислим кад је већ једанпут одређено да се премери земља, онда општине не треба да дају оне дијурне, ја мислим то не треба допустити, јер ако треба општине штогод да помогну, то нека додаду комисији свог којег члана из општине, а не да плаћају и дијурне. Молим 10 посланика да потпомогну ово, да ово не плаћа општина већ држава. (Не потпомажу га).

Председник — Оглашујем да је претрес свршен. Стављам на гласање: Ко је за то, да се овај предлог по мишљењу одбора усвоји нека седи, а ко је против нека устане? (Сви седе). Оглашујем да је Скупштина усвојила предлог по мишљењу одбора.

Изволте чути мишљење одбора финансијског о предлогу министра привреде о кредиту за издржавање црногорских породица.

Известилац Милош Марковић чита предлог министра с мишљењем одборским.

Председник — Пошто нико не тражи реч да говори о овоме стављам на гласање. Ко је за то, да се прими мишљење одборске већине нека седи, ко је против нека устане? (Сви седе). — Оглашујем да је Скупштина усвојила мишљење одборско.

Сад је на реду извештај одбора, који је проучио измене и допуне у закону о међународном телеграфу, но пошто је надлежан министар болестан, то ће мо прећи на претрес закона о шумама. Изволте чути известивоца.

Известилац Љуба Новаковић прочита члан 1. (Прилог 7. „Нар. Скупшт.“)

Председник — Пошто нико не тражи реч стављам на гласање. Ко је за то, да се чл. 1 прими нека седи, ко је против нека устане? (Сви седе). — Оглашујем да је примљен члан 1.

Известилац прочита члан 2.

Председник — Стављам на гласање. Ко је за то, да се чл. 2 прими нека седи, ко је против нека устане? (Сви седе). Оглашујем да је примљен чл. 2.

Известилац чита чл. 3.

Председник — Стављам на гласање. Ко је за то, да се чл. 3. прими нека седи, ко је против нека устане? (Сви седе). Оглашујем да је примљен чл. 3.

Известилац чита чл. 4.

Председник — Стављам на гласање. Ко је за то, да се чл. 4 прими нека седи, ко је против нека устане? (Сви седе). Оглашујем да је примљен чл. 4.

Известилац чита чл. 5.

Председник — Стављам на гласање, ко је за то, да се прими члан 5. нека седи, ко је против нека устане? (Сви седе). Оглашујем, да је примљен члан 5.

Известилац чита члан 6.

Председник — Стављам на гласање. Ко је за то, да се члан 6 прими нека седи, ко је против нека устане? (Сви седе). Оглашујем, да је примљен члан 6.

Известилац чита чл. 7.

Председник — Ко је за то, да се чл. 7 прими нека седи, ко је против нека устане? (Сви седе). Оглашујем да је примљен члан 7.

Известилац чита чл. 8.

Председник — Ко је за то, да се чл. 8 примени нека седи, ко је против нека устане? (Сви седе). Оглашујем, да је примљен чл. 8.

Известилац прочита члан 9.

Председник — Ко је за то, да се прими чл. 9 нека седи, ко је против нека устане? (Сви седе). Оглашујем, да је примљен члан 9.

Известилац прочита чл. 10.

Председник — Прима ли Скупштина члан 10? (Прима). Известилац прочита чл. 11.

Председник — Прима ли Скупштина члан 11? (Прима).

Известилац прочита чл. 12.

Председник — Прима ли Скупштина чл. 12? (Прима).

Известилац прочита чл. 13.

Председник — Прима ли Скупштина чл. 13. (Прима).

Известилац прочита чл. 14.

Председник — Прима ли Скупштина чл. 14? (Прима).

Известилац прочита чл. 15.

Председник — Прима ли Скупштина чл. 15? (Прима).

Дајем $\frac{1}{4}$ одмора.

(Настаје одмор).

После одмора

Председник — Продужава се седница, на реду је члан 16.

Известилац прочита чл. 16.

Председник — Прима ли Скупштина чл. 16? (Прима).

Известилац прочита чл. 17.

Председник — Прима ли Скупштина чл. 17? (Прима).

Известилац прочита члан 18.

Председник — Прима ли Скупштина чл. 18? (Прима).

Известилац прочита члан 19.

Бурђе Ђоровић — У другом ставу овога члана каже се да министар према потреби *може* наредити и т. д. Ја мислим да треба изоставити ову реч *може*, јер то би значило да зависи од шефа министрова, него треба да се каже: према потреби *наредиће*.

Известилац — Ја као известилац усвајам овај предлог г. Ђоровића и стилизоваћу овај став у том смислу.

За тим прочита чл. 20.

Председник — Прима ли Скупштина чл. 20? (Прима).

Известилац прочита члан 21.

Аrsa Прокопијевић — Са овим шумарима ми уводимо један нов ред указних чиновника са великом платом, а држим да то није потребно у данашњем нашем оскудном времену. Ја не разумем за што да ђаци из земљоделске школе, који су свршили у Пожаревцу школу и нису учили више него ђаци из учитељске школе и богословије, долазе у ред указних чиновника, те тиме оптерећују државни буџет, а поред тога долазе и у пензију и њихове се фамилије издржавају од пензија — што ће држава осетно претриети. Окружни државни шумар нема тако великих послова за које му треба дати указно звање и ја бих био противан постављању нових указних чиновника, кад ове послове могу вршити као и до сада неупказни шумари и подшумари. По самом овом послу, који имају окружни шумари, види се да и њихова дужност, да се по средством потшумара старају о вршењу правила и наредба министар нар. привреде, да подмажу и надгледају подшумаре у раду, а то нису бозна какви радови. Овде шумари изгледају као неки окружни начелници који ће ићи из места у место и такав лак посао везати са указном службом, ја не бих био за то никако. Ја бих тражио од посланика да ме потпомогну, да у данашњем времену не уводимо овај нов ред указних чиновника него да се овај члан врати у одбор и да министар нађе излаза како зна. Ја сам свршио богословију, а и моји другови, који су свршили учитељску школу, учили смо по 12 год. и ја служим државу као свештеник и остаћу можда 60 год. у тој служби а пећу моћи да се у плати изравнам, а тако исто ни учитељи са овим шумаром чак IV кл. који има 1800 дин. Дакле не треба да се заводи ова да шумари буду указни чиновници, и молим 10 посланика да ме потпомогну. (Потпомажу га).

Радисав Митровић — Г. Арса Прокопијевић овде је учинио упоређење попова и шумара, на доказује да је њихов — поповски рад тежи, а да су мање награђени него шумари. Ти његови разлози неумесни су. Он, чим је свршио богословију, дошао је у парохију од које има преко 2000 дин. прихода а осим тога може да води и економију, да пати стоку, да сеје њиве и т. д. Његов је рад лакши по што је шумарски и његова је прва плата 2000 дин. Док међутим

шумар који сврши школу не добија одма указно звање него мора да буде потшумар са 1000 дин. плате, па тек после пошто положи државни испит, може да добије 1500 и 2000 дин. плате, а последња му је плата 2600 дин. Дакле већ нема места том његовом сравњењу, које је чинио између попова и шумара. Шумарска је служба много тежа, јер мора да путује на веће даљине, изложен је трошку а нема никакве дијурне, док он као свештеник може да води економију. С тога Скупштина не треба да прими тај његов предлог.

Ранко Петровић — Велики број говорника који је устао да потпомогне предлог пона Арса Прокопијевића, побуђује ме да и ја проговорим неколико речи о овом питању. Упоређење рада свештеничког са радом шумара, мислим да није баш тако zgodно. Свештеник има свој рад али тако исто и шумар треба држави, тим пре, што, ако се лепо уреде шуме овим законом, шумари имају да приносе финансијама државним леуу цифру; чини ми се да ће то бити један леп извор за смањење дефицита у буџету и за повећање прихода.

Из ових обзира, што нам је тешко да уводимо нове чиновнике, што су нам финансије у тешком стању, што у опште хоћемо да штедим свуда — сведене ове плате на минимум. Предложене плате шумарима тако су мале, да за стручна радника не могу ни бити мање. И за тако малу плату тешко можемо и наћи стручна радника и ако га нађемо то ће бити уз разне изгледе у будућности, пошто се почне већ осећати корист од тих радина; уз апеловања на патриотизам. Даље тиме што имамо већ из једне приближне стручне школе, која је настајала у Пожаревцу људи, који су данас у разним другим службама, које можемо отуд извући и упутити овамо. Дакле ова служба шумаре може привући само тако, што ће имати доцније изгледа да им се поправи стање. А садашња плата је тако мала и за стручна радника није никаква награда. Ја мислим, да су ове плате узете према свима обзирима финансијским у најмањој мери; и тако о њима не треба ни речи више говорити, већ примити их онако, као што су предложене. Тиме имам намеру казати, да не гледам на ту струку онако као пона Арса, и да сам противан његову предлогу.

Известилац — При првом претресу овога закона, довољно је изнесено разлога, који су говорили да треба ове плате овако оставити, ако хоћемо да имамо успеха од овога закона који хоћемо данас да вотирамо. Разлози пона Прокопијевића не стоје никако, да окружни шумари неће имати ни веће дужности ни веће спреме, него што их имају данашњи шумари. Господо, по овим условима какве се квалификације траже за окружног шумара, да мора да сврши средњу најмање а и вишу шумарску школу, да положи државни испит; квалификације су такве, да се не могу наћи људи, који ће хтети са мањом платом да служе. Г. Прокопијевић учинио је нарочито поређење између попова и учитеља са овим шумарима. Господо, за учитеље хоћу да вам наведем ово: учитељ при дугогодишњој својој служби од 30 година, може да достигне плату од 2830 динара, док се овде може да постигне највећа плата од толике службе од 2,600 динара, а учитељи имају уз то и квартирину и огрев, док окружни шумар имаће велике дужности, имаће један шумски округ, који ће може бити бити два пут или трипут већи од данашњих административни округа он мора да путује по округу и путујући нема ни дијурне нити икаква путна трошка. Дакле, то су издаци велики, међутим, немају квартирине нити другог додатка, што све имају учитељи. Што се тиче поређења са свештеницима, пећу да се упуштам у то. Мислим, да треба усвојити овај члан како је на првом читању усвојен, јер од овога зависи извршење целога закона.

Тома Војичић — Ја сам устао да потпомогнем предлог г. Прокопијевић, што се ови шумари деле на неколико класа; те њихове класе ићи ће непрестано у напред; после видим, да се они хоће да постављају и указом, и ја мислим, да за овакве радње могу бити постављени људи простим претписом. Овако ми изгледа да ће ово бити нов ред чиновнички. Ја писам за то.

Вића Радовановић — Писам мислио, да ће бити дебате о овоме члану, после онаког објашњења на првом читању,

али кад је наш поштовани друг Прокопијевић нашао за умесно да изнесе тај предлог, којим се иде на смањивање плате, и кад се нашло посланика, који су, ваљда руководећи се штедњом потпомогли тај предлог, морам и ја да проговорим неколико речи о овоме. Господо, није ово штедња, штедити над људима од којих зависи садање стање и подизање шума. Шуме нису само за садашњост од њих зависи и будућност, плодност и неплодност појединих крајева. Ми можемо штедити на свима појединим стукама, али на привредној грани несме се штедити, јер та штедња кошта скупо. Дозволити овим чланом да министар не може наћи сручне људе за шумаре, који ће моћи одговарати по овоме закону своје позиву, т. ј. да се нове шуме подижу и старе одржавају; дакле учинити то, да се на та места поставе нестручни људи, онда би значило изграти овај закон, онда би учинили да шуме брзо пропадну, као што и данас пропадају и онда се никако нећемо очувати од прекоора. да смо ми ти кривци што смо ишли на руку том коначном сатирању шума. Никад неће један чиновник или младич, који је свршио школу земљоделску, богословију или учитељску школу ићи у шуму да буде шумар да се бори са разним незгодама и неприликама, кад може са истом платом радити у канцеларији и комотно живети, као што живе учитељи или попови.

С тога треба ове људе више наградити него учитеље и попове и тиме им дати воље, да огледу тамо и не да беже у канцеларије. Ја мислим, да је нужно било да учиним ову напомену, да свратим пажњу сваком ономе, који мисли, да је корисно, да се усвоји предлог г. Прокопијевића, који хоће да се овде штеди, а то не би била штедња него штета.

Васа Манојловић — Господо, на I читању код овог члана била је мало дужа дебата; нали су разви разлози, изменене су мисли, али ми смо чули и од г. министра где је јавно тврдио, да смо ми имали једног Србина, који је свршио шумарску школу и који није имао рачуна да остане у Србији него је отишао у суседну државу, да је сад у Митровици и да тамо има 1000 талира и више.

С тога мислим да овај члан треба усвојити, као што је предложен. Ја нећу да говорим и да решавам ово питање из опних разлога из којих хоће да га реши г. Прокопијевић, но хоћу само да напоменем то, да данас дрва и хлеб имају на пијацу, једну исту цену. Онај који има дрва шуме, тај је толико исто богат, као и онај који има хране. Ви знате, да смо ми са оваквом нашом данашњом радњом и чувањем упропастили и сатрали шуме. Овим се хоће да стане на пут томе да бар сачувамо ово, што имамо.

Овим се пројектом хоће да се стане на пут и да се не упропасти бар оно што још није упропаћено а поред тога и да вештачки подижемо шуме на оголелим местима. Хоћемо ли ми дозволити да пође оним путем и да даје не стручним људима да чувају наше шуме. Ја мислим да то не треба да дозволимо, јер нећемо постигнути оно што жељимо. Дакле, треба да се побрине да нађемо стручне људе који ће да воде рачуна о овим шумама о овоме благу народном и да не поверавамо које-коме јер би било изложено свима могућим спекулацијама који ће пре ове шуме да упропасте, него што ће их сачувати. Дакле, нужно је да нађемо оне људе који ће газдински водити рачуна о тим шумама. С тога што смо и при првом читању нашли да је ова цифра плате скромна и за то бих молио да се и сада она усвоји.

Председник — Претрес је сврше. Прво ћу ставити на решење, предлог Арсе Прокопијевића који је потпомогнут и који гласи: звање државних окружних шумара дели се на четири класе: I класа 1800 дин. II класа 1100 дин. III класа 1200 дин. и IV кл. — 900 динара. Ко је за овај предлог, нека седи, ко је против, нека устане? (Већина устаје).

Већина је устала, и по томе је овај предлог Арсенија Прокопијевића одбачен. Сад стављам на гласање 21 како је на првом читању усвојен. Ко је за то, нека седи, ко је противан, нека устане? (Већина седи).

Објављујем да је Скупштина усвојила чл. 21 како је на првом читању усвојен.

Известилац прочита члан 22.

Председник — Прима ли Скупштина чл. 22? (Прима). Објављујем да је Скупштина усвојила члан 22.

Арсеније Прокопијевић — Кад су остале велике плате шумарима, ја мислим да им се не треба давати и указно звање. (Чује се: свршен тај члан.)

Председник — Члан 22 који говори о томе свршен је, и он је примљен и по томе сад о њему не може бити говора.

Известилац чита чл. 23.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима).

Известилац чита чл. 24.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима).

Известилац чита чл. 25.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима).

Известилац чита чл. 26.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима).

Известилац чита чл. 27.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима)

Известилац чита чл. 28.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима).

Известилац чита чл. 29.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима).

Известилац чита чл. 30.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима).

Известилац чита чл. 31.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима).

Известилац чита чл. 32.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима).

Известилац чита чл. 33.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима).

Известилац чита чл. 34.

Ђурђе Ђуровић — У овоме закону нигде се не каже да не сме ноћу нико вући грађу, јер се ноћу највише и краде. Наша су села на подножју планина, и они који провлаче дрва, провлаче их кроз села и то провлаче у оно доба кад људи легну и нико не може да види да ли они провлаче та дрва из својих или туђих планина. Ја бих дакле предложио да се овде метне; да се ноћу не сме вући јапија, и молио бих г. известиоца да прими.

Известилац — Код овога члана 24 нема места тој измени него нађите друго згодније место где да се нађе да се унесе овај предлог, а ја га примам.

Радоје Костић — То је предвиђено у једноме члану, да нико не сме ноћу провлачити и да тумара.

Богосав Поповић — Овој измени има места, да не сме ноћу нико ништа да провлачи, али кад знам, да има планина које су удаљене по 4—5 сати и људи морају тамо да иду да секу дрва и они не могу пре да се врате него у 10 или 11 сати ноћу.

Ту би некога могао да ухвати општински суд који није крив и да на правди бога страда, према томе дакле овоме предлогу нема места.

Председник — Претрес је свршен. Ко је за то, да се прими члан 34 како је прочитан нека седи, ко је против нека устане? (Већина седи). — Објављујем да је Скупштина усвојила члан 34.

Известилац чита чл. 36.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан? (Прима).

Известилац чита чл. 37.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан?
(Прима).

Известилац чита чл. 38.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан?
(Прима).

Известилац чита чл. 39.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан?
(Прима).

Известилац чита чл. 40.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан?
(Прима).

Известилац чита чл. 41.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан?
(Прима).

Известилац чита чл. 42.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан?
(Прима).

Известилац чита чл. 43.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан?
(Прима).

Известилац чита чл. 44.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан?
(Прима).

Известилац чита чл. 45.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан?
(Прима).

Известилац чита чл. 46.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан?
(Прима).

Известилац чита чл. 47.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан?
(Прима).

Известилац чита чл. 48.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан?
(Прима).

Известилац чита чл. 49.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан?
(Прима).

Известилац чита чл. 50.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан?
(Прима).

Известилац чита чл. 51.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан?
(Прима).

Известилац чита чл. 52.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан?
(Прима).

Известилац чита чл. 53.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан?
(Прима).

Известилац чита чл. 54.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан?
(Прима).

Известилац чита чл. 55.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан?
(Прима).

Известилац чита чл. 56.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан?
(Прима).

Известилац чита чл. 57.

Председник — Прима ли Скупштина прочитани члан?
(Прима).

Известилац чита чл. 58.

Вогосав Поповић — Ја сам и пре говорио код овога члана против овога што се овде каже, да нико не сме да бере лишће. Ја не знам зашто да свет не сме да бере лишће од јасена, чешљиге јове, и т. д. него да мора да се обраћа молбом шумару и општини и да прилепљује марке. То лишће кад

стигне, а то је у месецу Мају и Јуну, оно може да се употребљава за бојење, фарбање. И за то предлажем да се ова реч „бирање“ изостави и избрише а ово остало је оправдано. Поред река налази се дрво што се зове јова која даје врло лепу боју за бојење сукна и тканина. Ја би молио да се ове речи „брање лишћа“ изостави а молио би и г. известиоца да то прими, јер је потребно народу.

Известилац — Ја сам и при првом читању објаснио да нису потребне марке нити пак да се за то обраћа министру ни шумској управи. Само не сме без знања и одобрења државног шумара да се бере то лишће и он ако види кад то брање није штетно, онда ће он одобрити.

Председник — Претрес је свршен. Стављам на гласање чл. 58. Ко је за то, да се члан 58 како је прочитан прими, тај нека седи, ко је противар тај нека устане? — (Сви седе).

Известилац чита чл. 59.

Председник — Прима ли Скупштина чл. 59? — (Прима).

Известилац чита чл. 60.

Председник — Прима ли Скупштина чл. 60? — (Прима).

Известилац чита чл. 61.

Председник — Прима ли Скупштина чл. 61? — (Прима).

Известилац чита чл. 62.

Председник — Прима ли Скупштина чл. 62? — (Прима).

Известилац чита чл. 63.

Председник — Прима ли Скупштина чл. 63? — (Прима).

Известилац чита чл. 64.

Ђурђе Ђоровић — Никаква смисла нема да се мете овај параграф у овај закон о шумској уредби. Овде се у овоме параграфу говори о лову по шумама. Ја мислим кад је овде реч о шуми онда нема никаква разлога нити пак смисла да се говори о лову. С тога би молио да се избрише овај параграф. Молим 10 посланика да ме подпомогну. (Помажу га.)

Живко Малопарац — Поред свију незгода које бију сељака као што је град, сума и непогода сад се оставља и ова незгода да се сељак штети т. ј. да не сме да бије оне животиње које му чине штету него да и за то тражи дозволу. Ја знам да ми сељаци гајимо пилеж и кокошке и дође нека животиња па све то потамани као што нам зецеви пеладу подићи шљивак за расаду вотњака кад за једну ноћ може хиљаду расадница да упропасте, зар кад се такве животиње појаве у неком селу да их сељаци не смеју да бију него да их оставимо још и да се множе. Ја то не могу да разумем и за то би молио да се овај члан са свим избрише.

Известилац — Ја нећу да се упуштам у претрес овога члана пошто овде није министар народне привреде. С тога молим да се овај члан врати у одбор.

Председник — Пошто известилац тражи да се овај члан врати у одбор то ће се он и вратити у одбор.

Известилац чита чл. 65.

Председник — Прима ли Скупштина чл. 65? — (Прима).

Известилац чита чл. 66.

Председник — Прима ли Скупштина чл. 66? — (Прима).

Председник — Прима ли Скупштина чл. 67? — (Прима).

Известилац прочита чл. 68. по мишљењу одборском.

Радоје Костић — Овде се каже да у току од 5 година свака општина у своје атару мора пошумити по 5 ектара земље, но ја знам, да има општина, које немају ни најмање земљишта, а и оно мало што имају, то им се одузима да општина може и даље давати својим сиротанима, кад немају земљишта за уживање. Одузимањем овога права штети се сиромашна класа, то је једно, а друго, рок од 5 год. он је кратак. Држава наша не може да пошуми за 25 год. оно што је упропашћено за 10 год. а овде се оставља, да једна општина подигне шуму за 5 год. Ја сам мишљења, да овај члан треба одбацити.

(наставиће се)